

давао је повода онај у опште засебан, а у многим обзиру независан положај, који су заузимали чланови династије, а на по се најстарији син, у којем је отац обично гледао свога наследника. Као што видимо, захтевало је прастаро племенско или у овом случају управо породично право, да чланови династије утичу не само саветом и утицајем својим на владавину, него, да у исто време у знак својега учешћа у владавини, независно управљају и областима, које су биле у неком феудном одношају према држави. Али се по оном, што већ рекосмо, и овај одношај стварно разликовао од феудне системе у западној Европи.

Уједињењем српских земаља створио је Немања велику државу; а биће да је од тога доба све више јачало мишљење, што је у осталом већ укорењено било у традиционом појму, да по владаочевој смрти цела држава или управо владавина оном члану породице припада, кога је бивши владалац себи за наследника означио, а народ га ћутећи или јавно као така признао, али су уз то и остали чланови породице извесан удео добити морали. Овај део била је Зета, стара породична имовина (дједовина) лозе Немањића, којом су владоци по својој вољи, као својом личном имовином, располагали. А на име видимо, да пресумтивни наследник престола редовно у Зети станује, а у раније доба и други су чланови породице ту становали. Често смо помињали, а на име да је Немања, при свом одступању, подарио Зету своје млађе сину Вукану.

И Милутинови незаконити синови Стеван и Константин налазе се такођер у Зети и у околини Скадра, а оба су довољно снажна, да се први противу свога оца а други противу свога старијега брата и краља подигне. И Душан се за живота свога оца у Зети бавио, и одатле је подигао онај судбоносни устанак противу краља.

За време Дечанскога, важност пресумтивног наследника, поред засебне области, још је једним називом порасла. Дечански, или је хтео да задовољи честољубље свога сина, или је подражавао обичајима византијског двора, тек доста то, да је он Душану подарио назив „млади краљ“. Не да се порећи, да је тај назив допринео, да противности између оца и сина ојачају. Важан је обрт у овом обзиру наступио за Душанове владе.

Кад је овај силни владалац царску титулу на се примио, одмах је свога сина Уроша за краља венчао, и предао му управу Србије, док су међутим освојене области стајале под намесницима, које је цар именовао. По томе Урош већ не добија у део Зету, то породично наследство. Царство је било знамење силе тако замашнога обима, да су поред ње раније деобе ишчезле. Али су стари појмови опет неповређени остали. Душан се сад већ назива, „царем Срба, Бугара и Грка“ и заиста се могао надати да ће та титула, која је у оно доба имала само теоријску вредност, скорим и правоме стању одговарати. Уз тако пораслу силу и наследна државина династије морала је порасти, јер се ни сам Душан не могао сасвим ослободити онога појма, да и владалачка породица мора имати свој засебни имовни део у држави. У проширеним одношајима царевине мала Зета већ није могла важити као наследство царске породице.

И тако је сва Немањина уједињена Србија у својој целини заузела оно место, што је дотле Зета заузимала; а уједно је ова Србија имала да буде и језгра новој држави. Тиме се може протумачити, за што је Душан свога сина за краља прогласио, и за што му није дао Зету, него целу Србију. Потпуно је истина, да Душан, онако силан и моћан, не би трпео, да му се син онако самостално